

**Wyrok z dnia 17 kwietnia 1997 r.
I PKN 110/97**

Nauczycielowi przeniesionemu w stan nieczynny z naruszeniem art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) przysługuje roszczenie o dopuszczenie do pracy.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Andrzej Wasilewski, Andrzej Wróbel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 1997 r. sprawy z powództwa Kazimiery D.-Ż. przeciwko Szkole Podstawowej [...] w L. o uznanie za bezskuteczne przeniesienia w stan nieczynny, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 5 grudnia 1996 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Pozwana Szkoła Podstawowa [...] w L. w kasacji od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 5 grudnia 1996 r. [...], oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Leżajsku z dnia 21 października 1996 r. [...] uznającego za bezskuteczną decyzję Dyrektora Szkoły Podstawowej [...] z dnia 26 września 1996 r. w przedmiocie przeniesienia powódki Kazimiery D.-Ż. w stan nieczynny, zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi: 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 20 Karty Nauczyciela w brzmieniu ustaloną ustawą z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 87, poz. 396) przez przyjęcie, że do zastosowania tego przepisu, w szczególności przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny, konieczna i wymagana jest likwidacja stanowiska pracy oraz że przenieść w stan nieczynny można tylko nauczyciela, który uczył w likwidowanym oddziale, 2) naruszenie art. 8 Kodeksu pracy przez przyjęcie, że w ustalonym stanie faktycznym i okolicznościach sprawy, kryterium nabycia przez powódkę prawa do wcześniejszej emerytury uzasadniające przeniesienie jej w stan nieczynny stanowi naruszenie prawa. Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonych wyroków@

W ocenie wnoszącej kasację z interpretacji gramatycznej, funkcjonalnej, logicznej i systemowej art. 20 ust. 1, 6 i 7, art. 23 i art. 26 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 Karty Nauczyciela wynika, że samo przeniesienie w stan nieczynny nie rodzi jeszcze skutków prawnych dla bytu stosunku pracy. Skutek taki powstaje bowiem z upływem sześciomiesięcznego okresu, o którym mowa w art. 20 ust. 6 Karty Nauczyciela i polega na wygaśnięciu stosunku pracy nauczyciela. Dopiero z tym momentem nauczycielowi przysługuje ochrona prawna i roszczenia na podstawie art. 91 c Karty. Przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny nie rodzi roszczeń, chyba że roszczenie o dopuszczenie do pracy. Jednakże byłoby to ewidentnie sprzeczne z przesłankami określonymi w art.

20 ust. 1 Karty Nauczyciela. Błędny jest zatem pogląd Sądu Wojewódzkiego, że samo przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny może prowadzić do nadużycia prawa przez niekontrolowane wręcz rozwiązywanie stosunków pracy z nauczycielami.

Błędne jest stwierdzenie Sądu, że do zastosowania art. 20 Karty Nauczyciela i przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny konieczna jest likwidacja stanowiska pracy lub że dotyczyć to może tylko tych nauczycieli, którzy uczyli w likwidowanych oddziałach. Przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny było w rozpoznawanej sprawie konieczne w związku z likwidacją oddziału i ze zmianą projektu organizacyjnego szkoły. W systemie oświaty nie można przywiązywać nauczyciela tylko i wyłącznie do określonego oddziału. W zależności bowiem od specjalności i posiadanych kwalifikacji nauczyciel uczy w wielu oddziałach, stąd też ustawodawca odnosi zmiany organizacyjne, uniemożliwiające zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć, do całej szkoły, a nie poszczególnych stanowisk czy oddziałów i w tym znaczeniu upoważnia dyrektora szkoły do przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny. Likwidacja stanowiska pedagoga nie wpłynęłaby na możliwość dalszego zatrudnienia powódki, bowiem w planie nauczania i projekcie organizacyjnym szkoły zmniejszony zostałby wymiar godzin, a w konsekwencji konieczne byłoby przeniesienie w stan nieczynny lub rozwiązanie stosunku pracy nie tylko z powódką, ale i z innym nauczycielem.

Sąd Wojewódzki stwierdzając, że uzasadnienie decyzji o przeniesieniu powódki w stan nieczynny uzyskaniem przez nią prawa do wcześniejszej emerytury stanowi naruszenie prawa, dokonał tej oceny z naruszeniem art. 8 Kodeksu pracy. Pozwana kierowała się bowiem zasadami współżycia społecznego wymagającymi przeniesienia w stan nieczynny powódki, która korzystając z tego prawa poprzez uzyskanie emerytury ma zabezpieczoną egzystencję i podstawowe potrzeby w przeciwieństwie do pozostałych nauczycieli w tej szkole, którzy w razie wygaśnięcia stosunku pracy nie mieliby źródeł utrzymania nie tylko siebie ale i swoich rodzin. @

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3 poz. 19 ze zm.) w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 14 lit. b) ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 87, poz. 396) podstawą przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny jest całkowita lub częściowa likwidacja szkoły albo zmiany organizacyjne powodujące zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmiany planu nauczania, uniemożliwiające dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć. Z wykładni gramatycznej tego przepisu wynika, że przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy przeprowadzenie wymienionych w tym przepisie zmian organizacyjnych lub zmian planu nauczania uniemożliwia dalsze zatrudnienie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć. W ocenie Sądu Najwyższego zmiany organizacyjne i zmiany planu nauczania dotyczą wprawdzie w pierwszej kolejności nauczycieli, którzy uczyli w likwidowanych oddziałach, jednakże nie wyklucza to przeniesienia w stan nieczynny innych nauczycieli, jeżeli jest to uzasadnione ze względu na ich staż pracy, wykształcenie i kwalifikacje oraz ocenę pracy zawodowej, co wymaga szczególnie starannej i wnikliwej analizy. W rozpoznawanej sprawie Sąd właściwie ocenił wskazane przesłanki i trafnie przyjął, że podstawą przeniesienia w stan nieczynny nie może być uzyskanie przez

nauczyciela uprawnień do wcześniejszej emerytury w okresie pozostawania w stanie nieczynnym, ponieważ przy stosowaniu w tym przypadku kryterium stażu pracy należy brać pod uwagę staż najniższy. Tymczasem pozwana błędnie przyjęła najwyższy staż pracy i nie uwzględniła, iż uprawnienie do przejścia na wcześniejszą emeryturę jest prawem nauczyciela i do jego uznania należy, czy z tego prawa skorzysta. Trafnie przyjął Sąd, że chociaż powódka nie posiada kwalifikacji do zajmowania stanowiska pedagoga, to przeniesienie jej w stan nieczynny nie było również zasadne z tego względu, iż żadna z nauczycielek, również ta, która stanowisko objęła, takich kwalifikacji nie posiada. Ponadto pozwana Szkoła nie wykazała, że także ocena pracy zawodowej powódki usprawiedliwia przeniesienie jej w stan nieczynny. W konsekwencji należy przyjąć, że także podniesiony w kasacji zarzut naruszenia art. 8 Kodeksu pracy nie może być uznany za usprawiedliwiony. Sąd bowiem, jak wskazano wyżej, przy ocenie przesłanek przeniesienia w stan nieczynny uwzględnił, wbrew pogładowi wnoszącego kasację, nie tylko sytuację powódki, lecz także pozostałych nauczycieli w zakresie kwalifikacji, stażu pracy oraz oceny pracy zawodowej, a stanowisko w tej materii przekonywająco uzasadnił.

Sąd Najwyższy rozważając (sporną między stronami) kwestię dopuszczalności drogi sądowej w sprawie o uznanie za bezskuteczne przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny uznał, że w tej sprawie właściwe są sądy pracy (art. 91c Karty Nauczyciela). Pogląd wnoszącego kasację, że ochrona prawna przysługuje nauczycielowi przeniesionemu w stan nieczynny dopiero z upływem okresu sześciu miesięcy pozostawania w stanie nieczynnym jest błędny, bowiem, jak trafnie wskazał Sąd Wojewódzki, skoro określone zostały przesłanki podjęcia takiej decyzji przez dyrektora szkoły, to oznacza również, iż są one przedmiotem ustaleń Sądu w postępowaniu o roszczenia z takiej decyzji wynikające, w szczególności roszczenie o dopuszczenie do świadczenia pracy.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====